

Reykjavík, 11. apríl 2002

Umhverfisnefnd Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. P 127/1980
komudagur 16.4.2002

Varðar: Frumvarp til laga um breytingu á lögum um hollustuhætti og mengunarvarnir

Vegna boðunar undirritaðs á fund umhverfisnefndar vegna frumvarps til laga um breytingu á lögum um hollustuhætti og mengunarvarnir, 638. mál, 127. löggjafarþings, þann 12. apríl 2002 vill Oliudreifing ehf. koma eftirfarandi á framfæri um frumvarpið.

Um er að ræða styrkingu á þeim ramma sem gildir um starfsleyfi fyrir starfsemi sem geta haft í för með sér mengun og er það nýmæli inn í drögunum að öll starfsemi sem getur haft í för með sér mengun skuli hafa gilt starfsleyfi. Áður var það einungis tiltekin starfsemi sem getur haft í för með sér mengun sem þurfti slíkt starfsleyfi. Kemur þetta til vegna tilskipana Evrópusambandsins og því líklegast fætt við því að gera.

Fellur öll starfsemi sem er sérstaklega listuð í fylgiskjali I undir eftirlit Hollustuverndar Ríkisins en önnur starfsemi undir eftirlit heilbrigðisnefnda.

Að fylgiskjali I óbreyttu myndi eftirlit með olíubirgðastöðvum því falla undir eftirlit heilbrigðisnefnda, þar sem þær eru ekki nefndar sérstaklega sem starfsemi sem fellur undir eftirlit Hollustuverndar Ríkisins.

Samkvæmt núverandi skipan eru olíubirgðastöðvar skv reglugerð nr 35/1994 um varnir gegn olíumengun frá starfsemi í landi undir eftirliti Hollustuverndar Ríkisins sem og allar stórar áhættur og því eðlilegt að sú skipan haldist áfram, enda felst eftirlit með olíubirgðastöðvum í sérhæfðum skoðunum eins og búnaðarskoðunum, þrýstiraunum, botnskoðunum og þykktarmælingum sem krefjast sérfræðipækkingar, sem óeðlilegt væri að byggja upp hjá hverju heilbrigðiseftirlitssvæði fyrir sig.

Einnig eru olíubirgðastöðvar Olíudreifingar ehf. hluti af landsdekkandi neti félagsins sem starfa eftir einni rekstrarhandbók og eitt innra eftirlitskerfi sem hafa þarf eftirlit með og því nærtækast að einn aðili hafi eftirlit með því, enda þyrftu öll 10 eftirlitssvæði heilbrigðiseftirlitanna að hafa sama eftirlit með sömu kerfum ella. Er því lagt til að rekstur olíubirgðastöðva verði bætt í viðauka I í frumvarpinu.

Við setningu áðurnefndrar reglugerðar um varnir gegn olíumengun frá starfsemi í landi var sú kvöð lögð á eigendur olíubirgðastöðva að mengunarvörnum skildi komið í fullkomið horf fyrir 31.12.2005 og er 75% þeirrar áætlunar nú lokið. Til einföldunar við starfsleyfisgerð, þar sem allar olíubirgðastöðvar munu þá uppfylla sömu skilyrði og til að koma í veg fyrir óþarfa óþægindi er nauðsynlegt að ekki verði gerð krafa um að olíubirgðastöðvar hafi starfsleyfi fyrr en að loknu því tímabili og er því farið fram á að bætt verði inn ákvæði til bráðabirgða þar sem kveðið er á um að aðilar sem ekki hafi áður fallið undir starfsleyfissskyldu skuli hafa aflað sér starfsleyfis fyrir 1.1.2006.

Virðingarfyllst
f.h. Olíudreifingar ehf.,

Gestur Guðjónsson
Umhverfis- og öryggisfulltrúi

Afrit
Umhverfisráðuneytið

Olíudreifing ehf

Pósthólf 4230 · 128 Reykjavík · Sími 550 9900 · Fax 550 9999

SAMORKA

Samtök raforku-, hita- og vatnsveitna

Alþingi
Erindi nr. **P 127/1919**
komudagur 15.4.2002

Reykjavík, 15. apríl 2002.

Umhverfisnefnd Alþingis.
Hr. Magnús Stefánsson formaður.

b/t nefndasviðs
Skrifstofa Alþingis
150 Reykjavík

Efni: Þingmál nr. 638 – frv. til l. um breyt. á l. um hollustuhætti og mengunarvarnir.

Háttvirta umhverfisnefnd.

Í tengslum við umfjöllun umhverfisnefndar á þeim lagabreytingum sem lagt er til að gerðar verði á lögum um hollustuhætti og mengunarvarnir, nr. 7/1998, leyfir Samorka sér að vekja athygli nefndarinnar á máli sem að mati samtakanna er brýnt að löggjafinn leiðrétti. Gefst nú tækifæri til þess.

Frá því að raforka var beisluð hafa gilt reglur um alla þætti vinnslu og dreifingu hennar. Hafa þær reglur orðið sífellt strangari og í dag eru gerðar ríkar kröfur til orkuveitna, sbr. lög nr. 146/1996, um öryggi raforkuvirkja, neysluveitna og raffanga, sem eru helsta réttarheimildin á þessu sviði ásamt reglugerð nr. 264/1971, um raforkuvirki. Reglugerðin hefur að geyma mjög ítarlegar reglur, meðal annars um mengunarvarnir.

Spennar eru mikilvægur tækjabúnaður við nýtingu raforku. Á sumum spennum er olía en það á ekki við í öllum tilvikum. Þar sem olía er notuð á spenna er hún hluti af rekstrarbúnaði og þá ætluð til einangrunnar og kælingar. Ljóst er að í þeim tilvikum þegar olía er notuð á spenna er möguleiki á því að hún leki af spennni. Þess yrði þó fljótt vart ef spennir hættir að virka. Ekki er vitað til um nein alvarleg slys af þessu tagi í 100 ára sögu raforkunnar hérlandis. Hinsvegar hafa orðið lítilsháttar óhöpp við flutning búnaðar raforkuvirkja. En af þeim sökum að olíu er að finna í sumum spennum hefur hið opinbera tvöfalt eftirlit með rafveitum með tilheyrandi tvöföldun kostnaðar. Þannig er bæði eftirlit með öryggi raforkuvirkja en einnig mengunarvarnaeftirlit af hálfu heilbrigðisnefnda sveitarfélaga á grundvelli laga nr. 7/1998, um hollustuhætti og mengunarvarnir. Margfalt opinbert eftirlit með sömu þáttum í starfsemi fyrirtækja er andstætt lögum en þrátt fyrir það hefur ekki fengist nein leiðrétting á þessu máli sem nú verður skýrt nánar.

Lög og reglugerð um raforkuvirki gera að sjálfsögðu ráð fyrir mengunarhættu og mengunarvörnum. Mikilvægast er hér að samkvæmt reglug. nr. 264/1971, skal gera steypar olíuþrær við spenna sem innihalda meira en 1000 kg af olíu.

Löggildingarstofan hefur yfireftirlit með öryggi raforkuvirkja og hefur sett reglur um skoðun þeirra. Þær er t.d. að finna á heimasíðu stofnunarinnar, www.ls.is, en þar er ítarlega gerð grein fyrir þeim reglum sem gilda um rafmagnsöryggi. Stofnunin tekur fram að

skoðunarreglurnar séu settar samkvæmt viðurkenndum gæðakröfum og til að gæta jafnræðis í skoðunum og úttektum. Um megunarvarnir spenna segir:

Almenna reglan er að undir spenni sé þró sem getur tekið við einangrunarvökva spennis sbr. Orðsendingu Löggildingarstofu (RER) nr. 2/84 kafla 5.4.2. (3) og (4) og § 261 f) í rur. Sleppa má þró ef tryggt er að einangrunarvökvi renni hvorki í frárennsli, grunnvatn, vötn eða sjó og unnt er að fjarlægja jarðveg sem hugsanlega hefur orðið fyrir mengun, sjá Orðsendingu Löggildingarstofu (RER) nr. 2/84 grein 5.4.2 (4) f)

Við þetta má bæta að í 1. kafla reglugerðar um raforkuvirki er fjallað um tilhögun rafmagnseftirlits. Í kafla 1.5. er kveðið á um að eftirlit með raforkuvirkjum rafveitna skiptist í annars vegar öryggisstjórnun af hálfu rekstraraðila veitunnar, þ.m.t. skoðanir og úttektir á nýjum og breyttum raforkuvirkjum, og eftirlit með raforkuvirkjum í rekstri. Hins vegar er um að ræða eftirlit af hálfu Löggildingarstofu sem felst m.a. í skoðun öryggisstjórnunarkerfa rafveitna og úrtaksskoðun nýrra og breyttra virkja og virkja í rekstri. Hafa rafveitur lagt mikinn metnað í öryggisstjórnunarkerfi sín, sem byggjast á skyldu 2. mgr. 5. gr. laga nr. 146/1996. Ekki er hverjum sem er hleypt að spennum því rafveitu ber að hafa skjalfestar reglur sem segja fyrir um hvaða kunnáttumenn geta fengið aðgang að þeim virkjum sem hún starfrækir. Í kafla 1.9 í reglugerð um raforkuvirki er fjallað um þau eftirlitsgjöld sem innheimt eru, en þar ber fyrst og fremst að nefna rafveitueftirlitsgjald sem rafveitur greiða til Löggildingarstofunnar og nemur 0,8% af heildartekjum þeirra af raforkusölu og leigu mælitækja að frádregnu andvirði aðkeyprar raforku og virðisaukaskatti. Á síðasta ári nam þetta gjald tæpum 100 milljónum kr.

Þannig er ljóst að gífurlega strangar kröfur eru gerðar til rafveitna og starfsemi þeirra. Það er því að bera í bakkafullan lækinn að hið opinbera geri einnig kröfur um eftirlit á grundvelli laga nr. 7/1998, um hollustuhætti og megunarvarnir.

Í 6. gr. þeirra laga er fjallað um starfsleyfi. Samkvæmt 2. mgr. 6. gr. gefa heilbrigðisnefndir út starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem getur haft í för með sér mengun eftir því sem mælt er fyrir í reglugerð. Þar mun vera vísað bæði til reglugerðar nr. 785/1999, um starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem getur haft í för með sér mengun, og til reglugerðar nr. 786/1999, um megunarvarnaeftirlit. Í fylgiskjali 2 með báðum reglugerðunum er talinn upp sá atvinnurekstur sem heilbrigðisnefndir sveitarfélaga veita starfsleyfi fyrir. Í 9. lið, undir heitinu *ýmislegt*, eru fyrst taldar upp virkjanir og orkuveitur og stórar spennistöðvar.

Þannig er rafveitum gert að sækja um starfsleyfi til heilbrigðisnefnda sveitarfélaga, hlíta mengunareftirliti af þeirra hálfu og greiða lögbundin eftirlitsgjöld fyrir starfsemi sem hið opinbera gefur leyfi fyrir, hefur eftirlit með og krefst gjalda af samkvæmt ákvæðum þeirra laga og reglna sem gilda um raforkuvirki. Hlýtur hið sérhæfða eftirlit og megunarvarnir sem lög og reglur um öryggi raforkuvirkja kveða á um að ganga framur almennum reglum um megunarvarnir. Hér virðist vinstri höndin ekki vita hvað sú hægri gjörir. Sem dæmi má nefna að heilbrigðisfulltrúar sveitarfélaga hafa ekki aðgang að spennivirkjum án fylgdar kunnáttumanns vegna framangreindra reglna um takmarkaðan aðgang að slíkum mannvirkjum. Benda má á að mismunandi framkvæmd við eftirlit heilbrigðisfulltrúa víðsvegar um landið hefur valdið raforkufyrirtækjum vandkvæðum vegna mismunandi túlkunar, framkvæmdar og gjaldtöku.

Ljóst er að þessi framkvæmd samrýmist á engan hátt lögum nr. 27/1999, um opinberar eftirlitsreglur. Við setningu nýrra laga eða endurskoðun ber að taka mið af þeirri stefnumörkun um skilvirkni opinbers eftirlits sem í þeim lögum felst. Hugsanlegt er að vegna ókunnugleika á mismun íslensks raforkuiðnaðar, sem byggist á nýtingu endurnýjanlegra orkugjafa, og evrópsks raforkuiðnaðar, þar sem flest raforkuver eru knúin með brennslu

jarðefna, sorps eða kjarnorku, hafi orkuiðnaðurinn slæðst inn í rangan málaflokk við þýðingar á mengunarreglum ESB.

Í því frumvarpi sem háttvirt umhverfisnefnd hefur nú til umfjöllunar á þskj. 1018 er í upphafi 1. efnismgr. 4. gr. gert ráð fyrir því að allur atvinnurekstur sem geti haft í för með sér mengun skuli hafa gilt starfsleyfi. Sýnist svo sem í frumvarpinu sé engu látið varða þótt ákvæði annarra laga kveði á um starfsleyfi og mengunarvarnir. Þá er engin breyting lögð til á 2. mgr. 6. gr. laga nr. 7/1998, þrátt fyrir ríka ástæðu. Ljóst er að rafveitur þurfa viðurkenningu Löggildingarstofu og sæta eftirliti hennar, m.a. vegna mengunarvarna, og því ber enga ástæðu til að skylda þær til að sækja einnig um starfsleyfi á grundvelli annarra laga.

Í ljósi þess sem að framan greinir leyfir Samorka sér að leggja til við háttvirta umhverfisnefnd að gerðar verði þrjár breytingar á því frumvarpi sem nefndin fjallar nú um á þskj. 1018:

1. Við 4. gr. frv.
 1. málsl. 1. efnismgr. orðist svo: Allur atvinnurekstur sem haft getur í för með sér mengun skal hafa gilt starfsleyfi samkvæmt lögum þessum enda sé ekki veitt sambærilegt leyfi vegna hans eða hann háður opinberu eftirliti með starfsemi samkvæmt ákvæðum annarra laga.
2. Á eftir 4. gr. frv. bætist við ný grein er orðist svo:
 2. mgr. 6. gr. laganna orðast svo:
Heilbrigðisnefndir gefa út starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem haft getur í för með sér mengun og ekki er talinn upp í fylgiskjali, sbr. 1. mgr., eða öðrum lögum, sbr. 1. mgr. 5. gr. a, eftir því sem mælt er fyrir um í reglugerð.
3. Við 9. gr. frv. bætist nýr málslíður svohljóðandi: Jafnframt falla brott tölul. 9.1 og 9.2 í fylgiskjali 2 með reglugerð um starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem getur haft í för með sér mengun, nr. 785/1999, sbr. reglugerð 849/2000, og sömu töluliðir í fylgiskjali 2 með reglugerð um mengunarvarnaeftirlit, nr. 786/1999, sbr. reglugerð nr. 850/2000.

Samorka er reiðubúin að senda fulltrúa sína á fund nefndarinnar sé þess óskað. Jafnframt mun Samorka senda afrit af þessu bréfi til nefndarmanna í iðnaðarnefnd, iðnaðar- og viðskiptaráðuneytisins, umhverfisráðuneytisins, Hollustuverndar ríkisins, Löggildingarstofu, Sambands íslenskra sveitarfélaga og ráðgjafanefndar um eftirlit á vegum hins opinbera.

Jafnframt telur Samorka mikilvægt að umhverfisnefnd beini því til ráðgjafanefndar um opinberar eftirlitsreglur að hafin verði endurskoðun á þeim reglum sem gilda um opinbert eftirlit með orkuiðnaði. Markmið slíkrar endurskoðunar er einföldun og skilvirkni. Nauðsynlegt er m.a. að Hollustuvernd ríkisins, Löggildingarstofa og Vinnueftirlit ríkisins komi að slíkri endurskoðun en of mikið ber á skörun verkefna í þeim málaflokkum sem þessara stofnanir sinna.

Virðingarfyllt,

Eiríkur Bogason
framkvæmdastjóri.

SAMORKA

Samtök raforku-, hita- og vatnsveitna

Alþingi
Erindi nr. P 127/2313
komudagur 10.7.2002

Alþingi
Nefndasvið - iðnaðarnefnd
Hjálmar Árnason
Austurstræti 8 -10
150 Reykjavík

Reykjavík 8. júlí 2002

Varðar: Eftirlit með starfsemi sem getur haft í för með sér mengun og umsögn Samorku dags. 15. apríl 2002

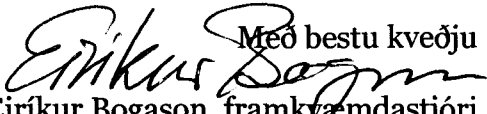
Við endurskoðun laga um hollustuhætti og mengunarvarnir s.l. vor sendi Samorka umhverfisnefnd Alþingis umsögn orkufyrirtækja. Afrit umagnarinnar var sent til nokkurra aðila sem tengjast málinu með einum eða öðrum hætti.

Orkufyrirtækin leggja ríka áherslu á að viðunandi lausn finnist á eftirlitismálum. Í því sambandi benda þau á að raforkufyrirtækin eru með skilgreint innra öryggisstjórnunarkerfi samkv. lögum nr. 146/1996 um öryggi raforkuvirkja, neysluveitna og raffanga, öryggisstjórnunarkerfið er hluti innra eftirlitskerfis. Unnið er að gerð innra eftirlitskerfis fyrir hitaveitur.

Samorku hafa borist viðhorf "Ráðgjafanefndar um opinberar eftirlitsreglur" til umsagnarinnar og er afrit þess sent með þessu bréfi.

Einnig er send að nýju áður nefnd umsögn til umhverfisnefndar.

Samorka óskar góðfúslega eftir viðhorfi þínu til umsagnarinnar.

Með bestu kveðju

Eiríkur Bogason, framkvæmdastjóri

Samrit sent:

- Iðnaðar- og viðskiptaráðuneytið, Þorgeir Örlygsson, ráðuneytisstjóri
- Umhverfisráðuneytið, Magnús Jóhannesson, ráðuneytisstjóri
- Hollustuvernd ríkisins, Davíð Egilsson, forstjóri
- Löggildingarstofa, Gylfi Gautur Pétursson, forstjóri
- Samband íslenskra sveitarfélaga, Þórður Skúlason, framkvæmdastjóri
- Vinnueftirlit ríkisins, Eyjólfur Sæmundsson, forstjóri
- Iðnaðarnefnd Alþingis, Hjálmar Árnason, formaður

Meðfylgjandi:

- Umsögn Samorku til umhverfisnefndar Alþingis 15. apríl 2002
- Bréf ráðgjafanefndar um opinberar eftirlitsreglur

Ráðgjafarnefnd um opinberar eftirlitsreglur

Samorka
Suðurlandsbraut 48
108 Reykjavík

Reykjavík, 28. júní 2002

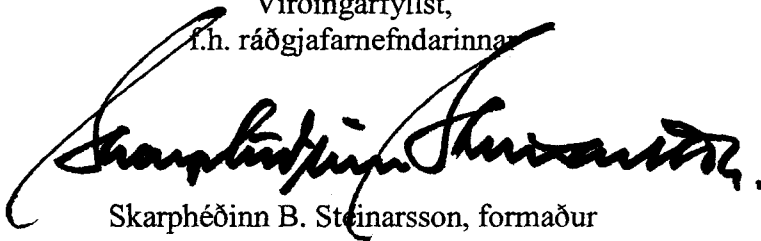
Ráðgjafarnefnd um opinberar eftirlitsreglur hefur móttengið bréf yðar, dags. 16. apríl sl., þar sem komið er á framfæri við nefndina afriti bréfs yðar til umhverfisnefndar Alþingis, dags. 15. s.m. Nefndin hefur rætt bréfið á fundum sínum.

Ráðgjafarnefnd um opinberar eftirlitsreglur er skipuð af forsætisráðherra í samræmi við ákvæði laga nr. 27/1999 um opinberar eftirlitsreglur og reglugerð nr. 812/1999 um eftirlitsreglur hins opinbera. Nefndin skal vera til ráðgjafar um eftirlit á vegum hins opinbera. Starf nefndarinnar skal miða að því að eftirlit á vegum hins opinbera sé jafnan eins hagkvæmt og kostur er fyrir þau fyrirtæki og einstaklinga sem eftirlitið beinist að og fyrir hið opinbera.

Í reglugerð nr. 812/1999, sem sett er með heimild í lögunum, segir m.a. í 4. mgr. 9. gr. að jafnframt skuli leitast við að „...sveigjanleiki eftirlitskerfisins verði sem mestur, að samþætta eftirlitsþætti og að gera þeim sem eftirlit beinist að kleift að nota heildstæðar aðferðir við að fullnægja þeim kröfum sem gerðar eru. Sérstaklega skal leitast við að samþætta eftirlit sem beinist að sams konar eða svipuðum atriðum þannig að allar kröfur einstakra eftirlitsstjórnvalda verði samhæfðar og eftirlit megi í sem mestum mæli framkvæma af einum og sama eftirlitsaðila.“

Ráðgjafarnefnd um opinberar eftirlitsreglur hefur í störfum sínum lagt áherslu á að opinbert eftirlit sé byggt upp í samræmi við þau meginviðhorf sem greinir í lögum og reglugerð um opinberar eftirlitsreglur. Í því felst meðal annars að forðast sé sem kostur er að lagakröfur um eftirlit leiði til tvöfalds eftirlits, á þann veg að tvö eða fleiri stjórnvöld hafi eftirlit með sömu eða eðlislíkum þáttum í starfi fyrirtækja. Þetta er sérstaklega mikilvægt þegar um starfsleyfissskyldan atvinnurekstur er að ræða, skv. ákvæðum laga nr. 7/1998 og starfsleyfisreglugerð nr. 785/1999, enda sætir starfsleyfissskyldur atvinnurekstur oft einnig eftirliti annara stjórnvalda á viðkomandi fagsviði, samhliða eftirliti heilbrigðisfulltrúa. Nefndin telur ástæðu til að horfa til einföldunar á þessu eftirliti, í samræmi við meginreglu laga og reglugerðar um opinberar eftirlitsreglur.

Virðingarfyllst,
f.h. ráðgjafarnefndarinnar

Skarphéðinn B. Steinarsson, formaður

SAMORKA

Samtök raforku-, hita- og vatnsveitna

Reykjavík, 15. apríl 2002.

Umhverfisnefnd Alþingis.
Hr. Magnús Stefánsson formaður.

b/t nefndasviðs
Skrifstofa Alþingis
150 Reykjavík

Efni: Þingmál nr. 638 – frv. til l. um breyt. á l. nm hollustuhætti og mengunarvarnir.

Háttvirta umhverfisnefnd.

Í tengslum við umfjöllun umhverfisnefndar á þeim lagabreytingum sem lagt er til að gerðar verði á lögum um hollustuhætti og mengunarvarnir, nr. 7/1998, leyfir Samorka sér að vekja athygli nefndarinnar á máli sem að mati samtakanna er brýnt að löggjafinn leiðrétti. Gefst nú tækifæri til þess.

Frá því að raforka var beisluð hafa gilt reglur um alla þætti vinnslu og dreifingu hennar. Hafa þær reglur orðið sífellt strangari og í dag eru gerðar ríkar kröfur til orkuveitna, sbr. lög nr. 146/1996, um öryggi raforkuvirkja, neysluveitna og raffanga, sem eru helsta réttarheimildin á þessu sviði ásamt reglugerð nr. 264/1971, um raforkuvirki. Reglugerðin hefur að geyma mjög ítarlegar reglur, meðal annars um mengunarvarnir.

Spennar eru mikilvægur tækjabúnaður við nýtingu raforku. Á sumum spennum er olía en það á ekki við í öllum tilvikum. Þar sem olía er notuð á spenna er hún hluti af rekstrarbúnaði og þá ætluð til einangrunar og kælingar. Ljóst er að í þeim tilvikum þegar olía er notuð á spenna er möguleiki á því að hún leki af spennni. Þess yrði þó fljótt vart ef spennir hættir að virka. Ekki er vitað til um nein alvarleg slys af þessu tagi í 100 ára sögu raforkunnar hérlandis. Hinsvegar hafa orðið lítilsháttar óhöpp við flutning búnaðar raforkuvirkja. En af þeim sökum að olíu er að finna í sumum spennum hefur hið opinbera tvöfalt eftirlit með rafveitum með tilheyrandi tvöföldum kostnaðar. Þannig er bæði eftirlit með öryggi raforkuvirkja en einnig mengunarvarnaeftirlit af hálfu heilbrigðisnefnda sveitarfélaga á grundvelli laga nr. 7/1998, um hollustuhætti og mengunarvarnir. Margfalt opinbert eftirlit með sömu þáttum í starfsemi fyrirtækja er andstætt lögum en þrátt fyrir það hefur ekki fengist nein leiðrétting á þessu máli sem nú verður skýrt nánar.

Lög og reglugerð um raforkuvirki gera að sjálfsögðu ráð fyrir mengunarhættu og mengunarvörnum. Mikilvægast er hér að samkvæmt reglug. nr. 264/1971, skal gera steyptar olíuþrær við spenna sem innihalda meira en 1000 kg af olíu.

Löggildingarstofan hefur yfirlit með öryggi raforkuvirkja og hefur sett reglur um skoðun þeirra. Þar er t.d. að finna á heimasíðu stofnunarinnar, www.ls.is, en þar er ítarlega gerð grein fyrir þeim reglum sem gilda um rafmagnsöryggi. Stofnunin tekur fram að

skoðunarreglurnar séu settar samkvæmt viðurkenndum gæðakröfum og til að gæta jafnræðis í skoðunum og úttektum. Um megunarvarnir spenna segir:

Almenna reglan er að undir spenni sé þró sem getur tekið við einangrunarvökva spennis sbr. Orðsendingu Löggingingastofu (RER) nr. 2/84 kafla 5.4.2. (3) og (4) og § 261 f) í rur. Sleppa má þró ef tryggt er að einangrunarvökvi renni hvorki í frárennsli, grunnvatn, vötn eða sjó og unnt er að fjarlægja jarðveg sem hugsanlega hefur orðið fyrir mengun, sjá Orðsendingu Löggingingastofu (RER) nr. 2/84 grein 5.4.2 (4) f)

Við þetta má bæta að í 1. kafla reglugerðar um raforkuvirki er fjallað um tilhögun rafmagnseftirlits. Í kafla 1.5. er kveðið á um að eftirlit með raforkuvirkjum rafveitna skiptist í annars vegar öryggisstjórnun af hálfu rekstraraðila veitunnar, þ.m.t. skoðanir og úttektir á nýjum og breyttum raforkuvirkjum, og eftirlit með raforkuvirkjum í rekstri. Hins vegar er um að ræða eftirlit af hálfu Löggingingastofu sem felst m.a. í skoðun öryggisstjórnunarkerfa rafveitna og úrtaksskoðun nýrra og breyttra virkja og virkja í rekstri. Hafa rafveitur lagt mikinn metnað í öryggisstjórnunarkerfi sín, sem byggjast á skyldu 2. mgr. 5. gr. laga nr. 146/1996. Ekki er hverjum sem er hleypt að spennum því rafveitu ber að hafa skjalfestar reglur sem segja fyrir um hvaða kunnáttumenn geta fengið aðgang að þeim virkjum sem hún starfrækir. Í kafla 1.9 í reglugerð um raforkuvirki er fjallað um þau eftirlitsgjöld sem innheimt eru, en þar ber fyrst og fremst að nefna rafveitueftirlitsgjald sem rafveitur greiða til Löggingingastofunnar og nemur 0,8% af heildartekjum þeirra af raforkusölu og leigu mælitækja að frádregnu andvirði aðkeyptar raforku og virðisaukaskatti. Á síðasta ári nam þetta gjald tæpum 100 milljónum kr.

Þannig er ljóst að gífurlega strangar kröfur eru gerðar til rafveitna og starfsemi þeirra. Það er því að bera í bakkafullan lækinn að hið opinbera geri einnig kröfur um eftirlit á grundvelli laga nr. 7/1998, um hollustuhætti og mengunarvarnir.

Í 6. gr. þeirra laga er fjallað um starfsleyfi. Samkvæmt 2. mgr. 6. gr. gefa heilbrigðisnefndir út starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem getur haft í för með sér mengun eflir því sem mælt er fyrir í reglugerð. Þar mun vera vísað bæði til reglugerðar nr. 785/1999, um starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem getur haft í för með sér mengun, og til reglugerðar nr. 786/1999, um mengunarvarnaeftirlit. Í fylgiskjali 2 með báðum reglugerðunum er talinn upp sá atvinnurekstur sem heilbrigðisnefndir sveitarfélaga veita starfsleyfi fyrir. Í 9. lið, undir heitinu *ýmislegt*, eru fyrst taldar upp virkjanir og orkuveitur og stórar spennistöðvar.

Þannig er rafveitum gert að sækja um starfsleyfi til heilbrigðisnefnda sveitarfélaga, hlíta mengunareftirliti af þeirra hálfu og greiða lögbundin eftirlitsgjöld fyrir starfsemi sem hið opinbera gefur leyfi fyrir, hefur eftirlit með og krefst gjalda af samkvæmt ákvæðum þeirra laga og reglna sem gilda um raforkuvirki. Hlýtur hið sérhæfða eftirlit og mengunarvarnir sem lög og reglur um öryggi raforkuvirkja kveða á um að ganga framur almennum reglum um mengunarvarnir. Hér virðist vinstri höndin ekki vita hvað sú hægri gjörir. Sem dæmi má nefna að heilbrigðisfulltrúar sveitarfélaga hafa ekki aðgang að spennivirkjum án fylgdar kunnáttumanns vegna framangreindra reglna um takmarkaðan aðgang að slíkum mannvirkjum. Benda má á að mismunandi framkvæmd við eftirlit heilbrigðisfulltrúa víðsvegar um landið hefur valdið raforkufyrirtækjum vandkvæðum vegna mismunandi túlkunar, framkvæmdar og gjaldtöku.

Ljóst er að þessi framkvæmd samrýmist á engan hátt lögum nr. 27/1999, um opinberar eftirlitsreglur. Við setningu nýrra laga eða endurskoðun ber að taka mið af þeirri stefnumörkun um skilvirkni opinbers eftirlits sem í þeim lögum felst. Hugsanlegt er að vegna ókunnugleika á mismun íslensks raforkuiðnaðar, sem byggist á nýtingu endurnýjanlegra orkugjafa, og evrópsks raforkuiðnaðar, þar sem flest raforkuver eru knúin með brennslu

jarðefna, sorps eða kjarnorku, hafi orkuiðnaðurinn slæðst inn í rangan málaflokk við þýðingar á mengunarreglum ESB.

Í því frumvarpi sem háttvirt umhverfisnefnd hefur nú til umfjöllunar á þskj. 1018 er í upphafi 1. efnismgr. 4. gr. gert ráð fyrir því að allur atvinnurekstur sem geti haft í för með sér mengun skuli hafa gilt starfsleyfi. Sýnist svo sem í frumvarpinu sé engu látið varða þótt ákvæði annarra laga kveði á um starfsleyfi og mengunarvarnir. Þá er engin breyting lögð til á 2. mgr. 6. gr. laga nr. 7/1998, þrátt fyrir ríka ástæðu. Ljóst er að rafveitur þurfa viðurkenningu Löggildingarstofu og sæta eftirliti hennar, m.a. vegna mengunarvarna, og því ber enga ástæðu til að skylda þær til að sækja einnig um starfsleyfi á grundvelli annarra laga.

Í ljósi þess sem að framan greinir leyfir Samorka sér að leggja til við háttvirta umhverfisnefnd að gerðar verði þrjár breytingar á því frumvarpi sem nefndin fjallar nú um á þskj. 1018:

1. Við 4. gr. frv.
1. málsl. 1. efnismgr. orðist svo: Allur atvinnurekstur sem haft getur í för með sér mengun skal hafa gilt starfsleyfi samkvæmt lögum þessum enda sé ekki veitt sambærilegt leyfi vegna hans eða hann háður opinberu eftirliti með starfsemi samkvæmt ákvæðum annarra laga.
2. Á eftir 4. gr. frv. bætist við ný grein er orðist svo:
2. mgr. 6. gr. laganna orðast svo:
Heilbrigðisnefndir gefa út starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem haft getur í för með sér mengun og ekki er talinn upp í fylgiskjali, sbr. 1. mgr., eða öðrum lögum, sbr. 1. mgr. 5. gr. a, eftir því sem mælt er fyrir um í reglugerð.
3. Við 9. gr. frv. bætist nýr málslíður svohljóðandi: Jafnframt falla brott tölul. 9.1 og 9.2 í fylgiskjali 2 með reglugerð um starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem getur haft í för með sér mengun, nr. 785/1999, sbr. reglugerð 849/2000, og sömu töluliðir í fylgiskjali 2 með reglugerð um mengunarvarnaeftirlit, nr. 786/1999, sbr. reglugerð nr. 850/2000.

Samorka er reiðubúin að senda fulltrúa sína á fund nefndarinnar sé þess óskað. Jafnframt mun Samorka senda afrit af þessu bréfi til nefndarmanna í iðnaðarnefnd, iðnaðar- og viðskiptaráðuneytisins, umhverfisráðuneytisins, Hollustuverndar ríkisins, Löggildingarstofu, Sambands íslenskra sveitarfélaga og ráðgjafanefndar um eftirlit á vegum hins opinbera.

Jafnframt telur Samorka mikilvægt að umhverfisnefnd beini því til ráðgjafanefndar um opinberar eftirlitsreglur að hafin verði endurskoðun á þeim reglum sem gilda um opinbert eftirlit með orkuiðnaði. Markmið slíkrar endurskoðunar er einföldun og skilvirkni. Nauðsynlegt er m.a. að Hollustuvernd ríkisins, Löggildingarstofa og Vinnueftirlit ríkisins komi að slíkri endurskoðun en of mikið ber á skörun verkefna í þeim málaflokkum sem þessara stofnanir sinna.

Virðingarfyllt,

Eiríkur Bogason
framkvæmdastjóri.